

4 Churchill-klubben

I dette afsnit kan du høre om den sejeste klub, jeg nogensinde har hørt om. Den hedder Churchill-klubben, og faktisk er den så sej, at der er blevet lavet en tegneserie om drengene, der er med i den. Men historien er også både trist og en smule uhyggelig. Så måske er det en god ide at høre dem sammen med en voksen. For at forstå hvem Churchill-klubben er, så skal vi først forstå, hvad Anden Verdenskrig går ud på, og for at blive klogere på det, så er jeg, mit navn er forresten Rikke Mia, mødtes med museumsinspektør Mette Boritz, der kan fortælle om både krigen og klubben.

Anden Verdenskrig er noget, der stadig fylder meget i vores bevidsthed i dag, selv om det er 75 år siden, at den sluttede. Det er en krig, hvor det handler meget om godt og ondt og også om, hvordan man kan behandle andre mennesker. Så det er ikke kun en krig, der handler om at erobre lande og områder. Der er meget mere på spil. Måske er det derfor, det rør os så meget i dag og stadigvæk optager os.

I 1933 får man en ny Rigskansler som den person, der bestemmer i Tyskland. Han hedder Adolf Hitler og er nazist. Nazisme er en særlig politisk holdning.

Hitler, han tror på, at der er nogle mennesker, der er bedre end andre. Det var dem, der var ariere, sagde man. Det er en bestemt race af mennesker. I dag har vi det svært med at tale om race og racisme. Det, synes vi jo, er forkert, men på det tidspunkt var han ikke bange for at sige, at der er nogle racer. Der er nogle mennesker, der er bedre end andre, bare fordi de er født, som de er.

Den her ariske race, som Hitler mener er bedre end andre, er blandt andet høje, stærke mennesker med lyst hår. For at komme til magten lover Hitler, at tyskerne vil få det bedre. På det her tidspunkt er der mange, der ikke har arbejde og er fattige. Samtidig siger Hitler, at der skal være plads til de rigtige tyskere i Tyskland og ikke alle dem, som, han synes, er forkerte. Og da Hitler kommer til magten, begynder han blandt andet at sætte folk i fængsel, der mener noget andet end ham. Og det førte til nogle ret voldsomme episoder, blandt andet det man kalder Krystalnatten den 9. November 1938.

Den aften gik man efter jøderne, for nazisterne var særligt sure på jøderne og synes, at jøderne var skyld i alt, der var gået galt for Tyskland. Ikke at det var rigtigt, men det mente de. Så den 9. november 1938, der de her nazister politiet simpelthen ud og arresterer jøder. De dræber jøder. De smadrer familier og hjem, og de smadrer alle de butikker, som er ejet af jøder. Man kalder det i dag for "Krystalnatten", fordi der var så meget smadret glas, man smadrer simpelthen alle de her butiksruder, og så ligesom det blinkede dér i måneskinnet, alle de her glas, som lå smadrede på gaderne.

Det gjorde mange rigtig bange, fordi man kunne godt se, at hvis man bare skilte så lidt udenfor. Hvis man troede på noget andet politisk, hvis man kom fra et land, hvor man var lidt mørkere i huden, jamen så havde man ikke ret til at være i Tyskland. Så var man mindre værd.

Nazisterne var altså særlig vrede på jøderne, og jøder er personer, som tror på Gud på en særlig måde. De tilhører også et folk, som ofte er mørkhårede. De var i det hele taget det modsatte af, hvad Hitler gerne ville have. Hitler ville ikke bare nøjes med at bestemme over Tyskland. Han ville have et stort rige, det han kalder "Det Tredje Rige". De tyske nazister har mange våben og er klar til at føre krig. I 1939 angriber Hitler Polen og et par dage efter, så siger englænderne og franskmændene, at det her det går altså ikke, så de erklærer krig mod Tyskland og sådan starter Anden Verdenskrig. For at tyskerne kan føre krig mod England, å skal de bruge Norge, for der er nemlig en stor kyst, hvor tyskerne kan have krigsskibe, så de kan sejle mod England. Og på vej til Norge fra Tyskland, der ligger Danmark. Så den 9. april 1940 meget tidligt om morgenen, så bliver Danmark besat af Tyskland. Danmark er altså ikke i krig mod Tyskland. For tyskerne har en masse kampvogne og våben. Meget, meget mere end i Danmark. Så lige meget hvad, så vil man ikke have en chance for at vinde over den.

Derfor beslutter man sig i Danmark for at lade sig besætte af Tyskland. Det vil sige, at de er i landet, og at de bliver nødt til at holde os gode venner med dem. Men vi beholder vores eget politi, love og statsminister.

Med den her aftale er det en måde at sikre sig, at der ikke er lige så mange, der dør i Danmark, som der nok ville have været, hvis vi var gået i krig. Men Danmark bliver alligevel forandret efter tyskerne kommer til. Der er tyske soldater i gaderne, og folk kan ikke gøre lige, hvad de vil. Man løber snart tør for ting som kaffe eller smør, som man

må have nogle erstatningsvare. Eller også kan man få et lille mærke, hvor man kan gå hen i butikken og så få en vis mængde af det, man har brug for. Så der er nok til alle.

Under besættelsen skal man også have mørklægningsgardiner som er sådan nogle særlige gardiner, man skal rulle ned, så de engelske fly, dem der kæmper mod Tyskland, ikke kan bruge lyset fra alle husene i Danmark til at finde vej til Tyskland, hvor de for eksempel kan sende bomber ned.

Og så er Danmark besat fra 9. April 1940. Både kongen og statsministeren og alle siger danskerne skal ikke gøre oprør, og de skal ikke gøre modstand. Det er ret vigtigt, at de gør det, fordi så irriterer man tyskerne. Og så kan det være værst for os selv. Så sætter man faktisk hele det danske samfund i fare, fordi så kan tyskerne blive vrede, og vi er krig med dem. Og så mister vi altså de rettigheder, vi har med at have vores eget politi og have vores egen regering.

Så man gør alt for at prøve at holde en god stemning i Danmark og samarbejde så godt man kan med tyskerne for at bevare Danmark så dansk som muligt.

Så er det jo at nogen synes, at det er ikke så godt, at vi bare lader os besætte. Er det ikke sejt nok. Det kan vi ikke stolte nok, hvis vi hvis vi bare gør det. Der skal noget mere til. Vi skal jo gøre modstand, eller kan vi ikke ranke ryggen og være stolte, når krigen engang er overstået.

Det synes nogle er lidt pinligt, fordi hvad siger de så ude om i landet, at vi bare samarbejder med tyskerne og er deres bedste venner? Det var man ikke meget for at høre om, fordi man ville bestemt ikke være bedste venner med tyskerne. Men der er ikke rigtig nogen voksne, der gør modstand, fordi kongen og statsministeren siger. Det må vi ikke. Det er ikke klogt. Det er klogere at lade være. I starten omkring de første år ser det ikke ret godt ud for Danmark, og det ser heller ikke ud til, at tyskerne vil tabe. Så hvem tør og gøre modstand og gøre noget ved tyskerne?

Danmark er ikke enig med Tysklands politiske holdninger. Det der med, at nogle mennesker skal slås ihjel, fordi de ikke er ariske - det vil sige for eksempel lyshårede. Danmark vil helst heller ikke, hvad andre lande tror, vi er venner med tyskerne. Men på det her tidspunkt ser det ud til, at Tyskland vil vinde krigen, og det er altså ikke godt at

gøre tyskerne sure f.eks. ved modstand eller oprør, for så vil de måske faktisk gå i krig mod Danmark og ikke bare nøjes med at besætte landet.

Og det er her vores drenge kommer ind i billedet. Fordi Danmark i dag taler vi meget om den danske modstandsbevægelse. Det var de mænd og kvinder, der faktisk fik nok af den her besættelse af tyskerne og fik nok af, at der var tyske soldater i gaderne og var meget imod det system, de kom med. Hele den her tanke om, at der er nogle folk, der er bedre end andre. Så de satte sig for at gøre modstand.

Men der går noget tid, og nogen af de første, der faktisk begyndte at gøre modstand, og dem vi er stolte af i dag, det var faktisk en gruppe drenge. Det var faktisk to brødre, som hed Knud og Jens. Og så sker det den 21. December 1941, der sidder de hjemme hos Knud og Jens og sammen en gruppe drenge, og i virkeligheden så skal de finde ud af at købe en julegave til deres lærer, og det er det, det handler om og juleafslutningen. Men så griber snakken om sig, og der danner de deres klub, der hedder "Churchill-klubben". Og Churchill det er ud fra den engelske regeringsleder, som jo fører England under krigen, som de synes er den helt store. Så ham tager de navnet fra. Og så sidder de der og snakker, og så begynder de at gribe om sig, fordi så beslutter de sig, for jamen, så må de jo gå til modstand, når de voksne ikke gør.

Henover året 1942 så går de altså i gang. Det hele går ud på at irritere tyskerne og ødelægge det de er igang med og drille dem, fordi det er det, drengene kan starte med. Så det første de begynder at gøre det at stjæle vejskilte og skilte. Altså alle steder, hvor der er et tysk kontor eller et eller andet, der markerer, at her er noget tysk, der stjæler skiltene. De sniger sig hen og skruer dem ned og skruer dem af, og så kan de altså rende med de her skilte. Der også hagekorset. Det som specielle tegn, som er kendt - det er et gammelt teg, så det har egentlig ikke oprindeligt noget med Hitler at gøre, men han bruger det i sin flag og hele den nazistiske tanke, at alle deres skilte og så videre. Og der begynder de også at hver gang de ser et hagekors at tegne sådan nogle sjove pile på, så det kommer til at se forkert ud. Så det er også sådan, det starter med at genere tyskerne ved hele tiden at skrue skiltene ned, når de tager et nyt, så skruer det af.

Måske har du hørt om den danske modstandsbevægelse? Det er nogle, der under Anden Verdenskrig gør modstand mod tyskerne ved at gøre livet surt og besværligt for

dem, for eksempel ved at ødelægge deres transportmidler og tage deres våben eller andre ting. Og på den her måde støtter man lidt dem, der kæmper mod Hitler og Tyskland. Men der går noget tid før de voksne får taget sig sammen og gør modstand og en gruppe på otte drenge, hvor de fleste er mellem 14 og 17 år og starter en klub. Churchill-klubben. For når de voksne ikke vil gøre modstand, så må de jo gøre det.

Churchill klubben begynder at stjæle tyske skilte og tegne deres hagekors, og det er Hitlers symbol for nazismen. Måske har du set det før, men et hagekors er et kors, hvis arme er lige lange og knækkede, og de begynder så at køre rundt og lave anden form for sabotage også. De bryder ind simpelthen hos nogen, der tror, de tror arbejder med tyskerne og prøver at finde beviser på, at de arbejder med tyskerne og så smadrer hele lejligheden og smadrer vinduerne. Den ene hånd kommer til at tisse i bukserne af skræk, fordi det er virkelig noget, der er lidt farligt også for dem. Så begynder de at ødelægge rigtig mange tyske biler, når de kan komme til: Stjæle ting fra bilerne, brænde dem af. Men noget af værste er også, at de begynder at stjæle våben fra tyskerne, og det er jo virkelig risikabelt, så de finder på alle mulige finter til at stjæle våben. Og de her tyske soldater tror ikke, som en gruppe drenge er farlige, så de lader sig bare som om de kører på cykler rundt i byen - hvad drenge gør på det her tidspunkt, og det er der ikke noget mistænkeligt i.

Men i virkeligheden er de jo hele tiden på lur for ting, de kan få og opdage. Blandt andet er der en episode, hvor de går ind på et konditori. Det er meget kendt for, at der kommer mange tyske soldater og spiser kage og drikker kaffe osv. Og de hænger jo, når de er på konditoriet. Så hænger de i deres uniformer og også faktisk deres våben. Danmark er et lille og meget fredeligt land, så dem hænger de i garderoben, og mens de så sidder der, så prøver nogle drenge at stjæle de her våben. Det lykkes en at få fat i en pistol, men så kommer tyskerne, og så står han dér med deres våbenbælte, og så er han jo bange for at blive opdaget. Og heldigvis så tager han sig lidt sammen, og det der så sker, det er, at han rækker bæltet frem, og så bukker han, som om han er høflig og overrække pistolbælte til dem, for han gør faktisk en god gerning og er meget høflig over for de tyske soldater, og de opdager ikke, at han faktisk har taget pistolen. Og så skynder han sig ud, og de skynder sig hjem.

Drengene her laver altså mere og mere sabotage, som går ud på at ødelægge ting eller på andre måder gør det besværligt for tyskerne. Blandt andet bryder de ind i huse. Og

jeg kan altså godt forstå, at en af drengene tisser i bukserne. Det tror jeg helt ærligt, jeg ville have gjort. For tænk, hvis de bliver opdaget af nogle rigtig sure tyske soldater!

Det er nogle alvorlige drengestreger, og de er også ret bange. Dels er de bange for, at deres forældre skal opdage dem, så er det værst for dem selv. Så får de virkelig skæld ud, altså det er jo virkelig ulovligt. Så er de også bange for tyskerne - de tyske soldater skal opdage dem, fordi det jo altså også er alvorligt. Og så er de jo også bange for, at de danske nazister skal opdage dem, for der er altså også nazister i Danmark. Danske mennesker, som tror på det samme, som Hitler gør.

Forældrene måtte bestemt ikke vide hvad de lavede, fordi så ville de jo få stuearrest og ikke kom ud og alt muligt andet. De havde alle mulige snedige måder. Det har børnene tit til at lave.,, De havde sagt til deres forældre, at de havde lavet en bridgeklub, og bridge det er jo sådan et kortspil, så de sagde, at de havde den her bridgeklub, som så i virkelighed var en sabotageklub eller en modstandsklub. Men det var altså deres bridgeklub, og der mødtes de så og skulle spille bridge. Og så var de så snedige, dengang var der jo ikke mobiltelefoner, og det var heller ikke alle, der havde telefon hjemme i deres hus, når vi er tilbage i 1940'erne, så derfor sagde de altid meget nøje til deres forældre: Jamen, jeg skal hen til Jens, eller hvem det nu var. Og vidste man altid, når man aftalte det, så gik man hen til nogen, der ikke har telefon, for det gjorde, at ens mor ikke kunne ringe over og spørge om "Jamen er Knudovre hos Jens?" Nej, det kunne man faktisk spørge om. Så på den måde havde de sådan et snedigt systemet, så man ikke blev opdaget.

Hvis drengene skal blive ved med at genere tyskerne, så er det virkelig vigtigt, at de bliver opdaget af nogen. Og det er jo egentlig meget smart det her med at sige, at man spiller kort for så at skjule, hvad de i virkeligheden laver. Dengang var det også mere almindeligt, at de voksne ikke altid vidste, hvor børnene var henne sådan en almindelig eftermiddag.

Langsomt, så begynder det at gå op for folk, at der er noget helt galt i Ålborg med alle de her ting, der sker, og som griber om sig, og som bliver værre og værre. Da man når ind i foråret i maj måned, så bliver de altså taget den 8. maj, og det er ikke så godt, fordi det er meget alvorligt, det de har gjort.

Det ville det også være i dag. Man kan jo ikke bare gå brænde biler af og så videre, og selv om det er tyskerne, så de har fortjent det, ville man sige i dag, så er det jo alvorligt. Og de kommer faktisk i fængsel på nær den yngste, som er 14 år, og han er for lille til at komme helt. Men de andre er så heldige, at Danmark på det tidspunkt stadigvæk samarbejder med tyskerne. Det vil sige, at så er det stadigvæk det danske politi og de danske fængsler, der gælder, så de kommer i fængsel i Danmark. Alle de her drenge skal sidde fængslet, og man giver dem faktisk lov til at færdiggøre deres skole inde i fængslet, så de ikke bare sidder derinde. Og så er der den værste historie, det var, at mens tre af dem sad i fængsel, så fandt de faktisk ud af at skære nogle tremmerne over næsten ligesom i tegnefilmen.

Og så kunne man simpelthen ikke forstå det blev ved med at være sabotage som om natten, så stak de ud af fængslet, hedder det sig, og blev ved med at lave ildspåsættelse og andre ting.

Drengene kommer altså i fængsel, men alligevel sniger de sig ud om natten og bliver ved med at lave sabotage. Og så skynder de sig tilbage i fængslet igen og lader som om, at de har sovet der ligeså fint hele natten.

Det hørte man også om ude i verden, altså denne her gruppe af drenge, og i USA der kom historien helt over, der fik man faktisk lavet en tegneserie om de her danske sabotørdrenge. Drengene udtjener deres straf og efter befrielsen så er de jo helte.

Prøv lige at forestille dig, at nogen laver en tegneserie hvor dig og dine venner heltene. Det er altså ret sejt. Tyskerne taber krigen i maj 1945, og Danmark bliver efter fem lange år befriet af engelske soldater. Dem der har Churchill i spidsen.

Den aften Danmark bliver befriet, bliver man de mørke gardiner ned og brænder dem på gaden i et stort bål. Og de tyske soldater, de skal ikke længere være i Danmark, og krigen er endelig slut. Drengene kommer ud af fængslet og bliver helte, for de gjorde nemlig modstand mod tyskerne.

Churchill-klubben var nogle af de første, og det, de gjorde, gav mange andre blod på tanden. Også mange voksne kæmpede i det skjulte for at gøre Danmark frit igen. Men det var farligt, og mange af dem blev også taget til fange af tyskerne. Nogle blev udsat

for voldsomme forhør, hvor de blev slået, fordi tyskerne ville have dem til at fortælle, hvem der ellers gjorde oprør, så de også kunne blive taget til fange. Og nogle blev endda slået ihjel af tyskerne. Vi har faktisk en mindelund nord for København til minde om alle de danskere, der gjorde oprør og mistede livet.

Og i dag sætter mange også levende lys i vinduet den 4. Maj - dagen for befrielsen - for at mindes dem, der døde, huske befrielsen, og at det aldrig skal ske igen. Og fordi flere senere gjorde modstand mod tyskerne, var Danmark venner med englænderne og amerikanerne efter krigen - altså dem, der kæmpede mod tyskerne. Og det var altså fordi, at danskerne ikke bare havde samarbejdet med tyskerne, men faktisk gjort modstand. I dag er Danmark gode venner med Tyskland. Tyskland er ikke længere et nazistisk land. Næsten alle tyskere synes, Hitlers tanker var helt forkerte.

Måske har du nogen i din familie, der kan fortælle mere om Anden Verdenskrig og besættelsen. Dine bedsteforældre blev nok født deromkring, så de kan nok huske det. Men måske har deres forældre sagt noget, som de kan fortælle videre til dig. For selv om du måske synes, det er mange år siden, så har Anden Verdenskrig betydet meget for mange. Mit navn er Rikke Mia Skovdal, og du har lyttet til "Danmarks historie for børn", produceret af Talk Town i samarbejde med Nationalmuseet. Vi lyttes ved.